12/11/2020

Άγιος Ιωάννης: Ο Ελεήμων Αρχιεπίσκοπος Αλεξανδρείας

/ Βίοι Αγίων

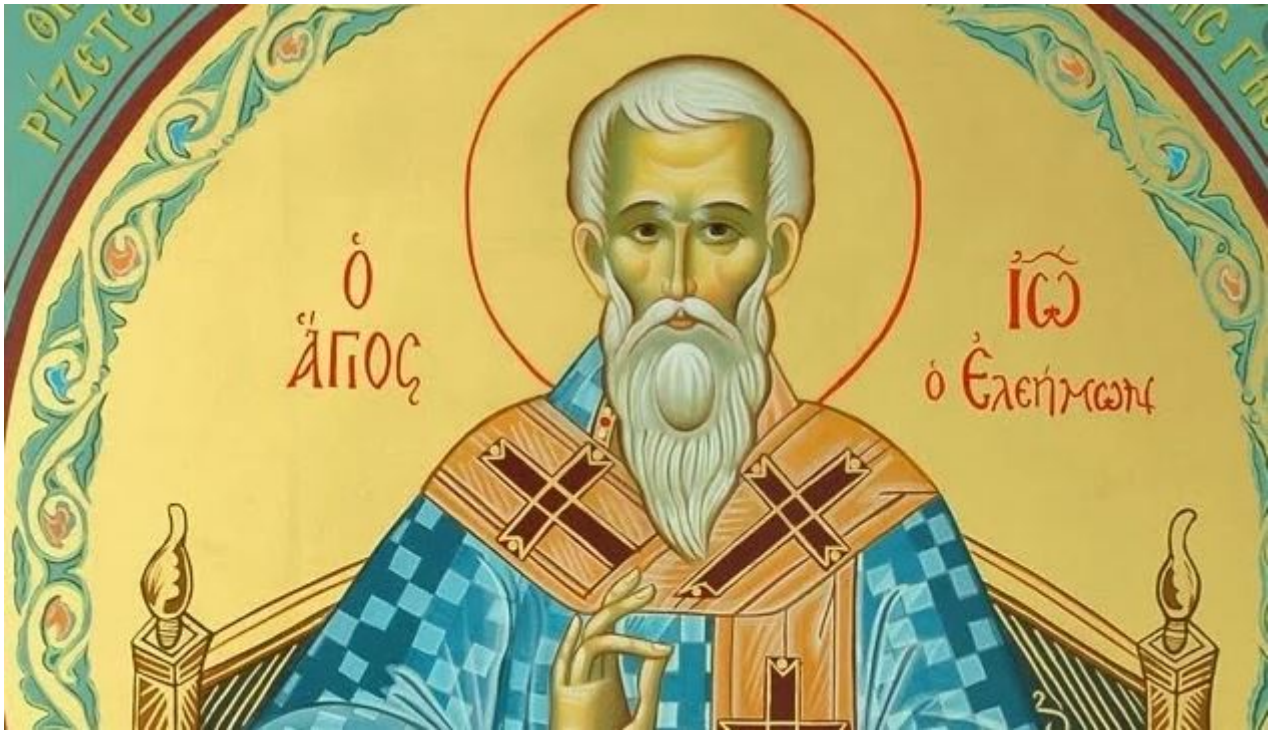

Σήμερα, 12 Νοεμβρίου, η Εκκλησία τιμά τη μνήμη του Αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος αρχιεπισκόπου Αλεξανδρείας, των Νεομαρτύρων Νικολάου (†1732) καί Σάββα, των Οσίων Νείλου ασκητού του Σιναΐτου και Νείλου του Μυροβλύτου.

Ο Άγιος Ιωάννης ο Ελεήμων, γεννήθηκε στην Αμαθούντα της Κύπρου, το έτος 555 μ.Χ. Οι γονείς του, Επιφάνιος και Κοσμία ήταν πλούσιοι, ενάρετοι και ευλαβείς Χριστιανοί. Φρόντισαν να τον μορφώσουν όσο καλύτερα μπορούσαν και να του διδάξουν τις χριστιανικές αλήθειες. Μόλις δε έφθασε σε κατάλληλη ηλικία, αποφάσισαν να τον παντρέψουν παρά τη θέλησή του. Με τη σύζυγό του, απόκτησαν παιδιά τα οποία πέθαναν σε μικρή ηλικία, όπως πέθανε και η σύζυγός του. Αμέσως, μοιράζει όλη του την περιουσία στους πτωχούς, Χριστιανούς και ζούσε, με σωφροσύνη και εγκράτεια και γρήγορα η φήμη του διαδόθηκε σ' ολόκληρο το νησί.

Εκείνα τα χρόνια, το Πατριαρχείο της Αλεξάνδρειας, βρέθηκε χωρίς Πατριάρχη και ο λαός απαιτούσε από τον αυτοκράτορα Ηράκλειο εκείνος που θα εκλεγεί, να είναι κατά πάντα άξιος. Μάλιστα δε, πρότειναν ως τον μόνο κατάλληλο τον

Ιωάννη τον Ελεήμονα. Μετά τις πρώτες βολιδοσκοπήσεις, η πρόταση έγινε και επίσημα στον Ιωάννη τον Ελεήμονα, ο οποίος αρνιόταν επίμονα, γιατί δεν θεωρούσε τον εαυτόν του άξιο γι’ αυτή τη θέση. Έτσι, παρά τη θέλησή του, το έτος 610 μ.Χ εκλέγεται στον Πατριαρχικό Θρόνο της Αλεξανδρείας. Μόλις ανέλαβε τα καθήκοντά του, ασχολήθηκε να στερεώσει την Ορθόδοξη Πίστη στην Αίγυπτο και να ξεριζώσει τα ζιζάνια των αιρετικών. Προς αυτή την κατεύθυνση αγωνίστηκε με όλες του τις δυνάμεις προκειμένου, να συνεχίσει το έργο των προκατόχων του.

Έδωσε μεγάλη προστασία στους πτωχούς και φρόντιζε να απαλύνει τον πόνο τους, ενισχύοντάς τους οικονομικά από τα ταμεία των Ιερών Ναών. Έχτισε νοσοκομεία και πτωχοκομεία και καθημερινά ετοίμαζε συσσίτιο για τους ανήμπορους και τους πτωχούς. Στις γυναίκες που δεν είχαν κάποια καλύβα για να γεννήσουν τα παιδιά τους, έδωσε σπίτια σε διάφορες περιοχές, εξοπλισμένα με όλα τα απαραίτητα μέσα που χρειάζονταν. Φρόντιζε και τους πτωχούς του ιερείς, εφοδιάζοντάς τους με όλα τα αγαθά που χρειάζονταν, αρκεί βέβαια να υπήρχαν. Έτσι, όποιος και να τον επισκέπτονταν, δεν έφευγε με άδεια τα χέρια και κανείς δεν έφευγε απαρηγόρητος. Για όλους, όλο και κάτι υπήρχε και συνέχεια αγωνίζονταν να έχει αρκετά αγαθά, ώστε να τους εξυπηρετεί, όλους.

Ήταν δε τόση η φήμη του για ελεημοσύνη, που όταν το έτος 612 μ.Χ λεηλατήθηκε η Συρία από τους Πέρσες, χιλιάδες ήταν οι πρόσφυγες, που έφθασαν στο Πατριαρχείο του. Σε όλους έδειξε αγάπη και στοργή και περιέθαλψε τους τραυματίες στα πανδοχεία της πόλης. Μάλιστα, όλοι τους έτυχαν ιατροφαρμακευτικής φροντίδας και σε όλους ετοίμαζε φαγητό, ώστε να μην στερηθούν κανένα αγαθό. Παρακάλεσε τους ξενοδόχους να τους κρατήσουν, όσο διάστημα απαιτείτο για θεραπεία και να μην τους αναγκάσουν να φύγουν, εκτός και αν μόνοι τους το επιθυμούσαν. Έτσι, συχνά επαναλάμβανε ότι όσες φορές χρειάστηκε να δώσει ελεημοσύνη, του έδιδε ο Θεός εκατό φορές περισσότερα απ’ αυτά που ξόδευε.

Όταν σε κάποια στιγμή τον επισκέφτηκε κάποιος που στο παρελθόν του ήταν πολύ πλούσιος αλλά τώρα βρέθηκε να είναι πτωχός και ανήμπορος ζήτησε από τον Άγιο Πατριάρχη να του δώσει ελεημοσύνη. Εκείνος τον λυπήθηκε και έδωσε εντολή στον οικονόμο του, να του δώσει δεκαπέντε λίτρες χρυσού. (Η κάθε λίτρα που ήταν μονάδα του νομισματικού συστήματος, ισοδυναμούσε τόσο, με 322,56 γραμμάρια). Ο οικονόμος, σε συνεννόηση με το υπόλοιπο οικονομικό επιτελείο του Πατριάρχη έδωσαν μόνο τις πέντε. Ήταν Κυριακή και ο Πατριάρχης βρίσκονταν στην Εκκλησία και λειτουργούσε. Βγαίνοντας από το ναό, τον πλησιάζει μια χήρα γυναίκα, πολύ πλούσια και του δίδει ένα γράμμα. Μέσα έγραφε ότι, του χαρίζει

πεντακόσιες λίτρες χρυσού, προκειμένου να τα καταφέρει να σώσει τη ψυχή της. Ο Άγιος Πατριάρχης που ήταν προικισμένος με το χάρισμα της προορατικότητας, καλεί τον οικονόμο του και τον ρωτά, πόσο χρυσό έδωσε στον άνθρωπο που ζήτησε ελεημοσύνη. Εκείνος του απαντά ότι, του έδωσε όσα πρόσταξε. Στη συνέχεια, βρίσκει και τον πτωχό που του έδωσαν ελεημοσύνη και έτσι μαθαίνει την αλήθεια. Καλεί τον οικονόμο με το επιτελείο του και τους δείχνει το γράμμα της χήρας γυναίκας, λέγοντάς τους ότι, σήμερα χάθηκαν χίλιες λίτρες χρυσού γιατί αν εσείς δίνατε όσο χρυσό σας είχα πει, η χήρα γυναίκα θα μου έδιδε χίλιες πεντακόσιες λίτρες χρυσού. Για να το κατανοήσουν καλύτερα, καλεί και την χήρα γυναίκα και την ρωτά να ομολογήσει, πόσο χρυσό είχε σκοπό να δώσει. Εκείνη απαντά, ότι είχε σκοπό να δώσει χίλιες πεντακόσιες λίτρες χρυσού, αλλά κατά τρόπο παράδοξο, της γράφτηκαν στο γράμμα μόνο πεντακόσιες, θεωρώντας, ότι ήταν θέλημα Θεού, να μην δώσω περισσότερα. Ο οικονόμος και το επιτελείο του Άγιου Πατριάρχη, κατάλαβαν τι ακριβώς έχει συμβεί και έπεσαν στα πόδια του και με δάκρυα στα μάτια, τον παρακαλούσαν να τους συγχωρέσει.

Υπήρχε όμως και κάποιος που ενοχλείτο από τη φροντίδα που έδειχνε ο Πατριάρχης στους πτωχούς και έπρεπε να βρει τους δικούς του τρόπους να τον σταματήσει. Ήταν ο διάβολος ο οποίος πλησιάζει κάποιους από το στενό περιβάλλον του Αγίου και τους ξεγελά με το δικό του διαβολικό τρόπο λέγοντάς τους ότι είναι αδιανόητο να σπαταλάτε ο πλούτος της Εκκλησίας στους φτωχούς ενώ το επίσημο κράτος έχει τόσες ανάγκες. Αυτοί με τη σειρά τους ξεγελούν τον ηγεμόνα της Αλεξάνδρειας Πατρίκιο ο οποίος εκδήλωσε το ενδιαφέρον να αρπάξει όλο το θησαυρό του Πατριαρχείου και να τον διαχειρίζεται όπως εκείνος θέλει. Έτσι, μόλις έφθασαν στο Πατριαρχείο ζήτησαν από τον Άγιο να τους παραδώσει όλο τον πλούτο της Εκκλησίας προκειμένου να σταματήσει η άσκοπη σπατάλη. Ο Άγιος με απόλυτη ηρεμία του απαντά: « Είναι προτιμότερο να δίδονται τα πλούτη στον επουράνιο Βασιλέα και όχι στον επίγειο γιατί είναι ιεροσυλία να γίνεται κάτι τέτοιο. Του είπε δε, να κάνει όπως νομίζει καλύτερα». Μόλις οι ιερόσυλοι άρπαξαν το θησαυρό του Πατριαρχείου, συναντήθηκαν στην έξοδό του με κάποιους που κρατούσαν στα χέρια τους δοχεία με μέλι έτοιμοι να τα παραδώσουν στον Πατριάρχη. Ο ηγεμόνας έμαθε για το περιεχόμενο των δοχείων και απαίτησε από τον Άγιο να του στείλει μερικά. Ο Πατριάρχης, παραλαμβάνοντας τα δοχεία, τα ανοίγει αμέσως και βλέπει προς μεγάλη του έκπληξη ότι τα δοχεία περιείχαν χρυσό. Ξεχωρίζει αμέσως ένα δοχείο και γράφοντας επιστολή στον ηγεμόνα για το μεγάλο θαύμα που έγινε, την τοποθετεί μέσα στο δοχείο και το στέλνει με αντιπροσώπους του στον ηγεμόνα. Οι αντιπρόσωποι πέτυχαν τον ηγεμόνα να γευματίζει και μόλις του έδωσαν το δοχείο εκείνος εξοργίστηκε γιατί περίμενε περισσότερα. Το ανοίγει όμως και διαβάζει με προσοχή όλα εκείνα που του περιέγραφε ο Άγιος Πατριάρχης. Αφήνει αμέσως το γεύμα του και σηκώνεται.

Παίρνει μαζί του όλους τους θησαυρούς που είχε αφαιρέσει από το Πατριαρχείο και τους επιστρέφει με δάκρυα δε στα μάτια παρακαλούσε τον Πατριάρχη να τον συγχωρέσει.

Όμως ο ηγεμόνας Πατρίκιος είχε την αρρώστια της φιλαργυρίας και συνέχισε να αφαιρεί τα χρήματα του λαού ισχυριζόμενος πάντα ότι το κράτος έχει περισσότερες ανάγκες. Όταν λοιπόν κάποια στιγμή συναντήθηκε με τον Πατριάρχη, εκείνος τον παρατήρησε έντονα γι’ αυτή του την συμπεριφορά. Ο ηγεμόνας αντέδρασε οργισμένος και γεμάτος θυμό αποχώρησε. Πλησίαζε να δύσει ο ήλιος και δεν επικοινώνησε καθόλου με τον Πατριάρχη. Τότε στέλνει τον καλύτερο από τους πρεσβυτέρους του να επισκεφτεί τον ηγεμόνα και να τον ενημερώσει ότι ο όποιος θυμός δεν πρέπει να έχει διάρκεια μετά τη δύση του ήλιου. Όταν άκουσε την παραγγελία αυτή ο ηγεμόνας θαύμασε την αρετή του Αγίου Πατριάρχη και τρέχοντας τον συναντά και του υπόσχεται ότι δεν θα πέσει πλέον σε άλλη αμαρτία. Στην Αλεξάνδρεια, υπήρχε και κάποιος που ανήκε στο στενό περιβάλλον του Πατριάρχη και επηρεασμένος απ’ αυτόν καθημερινά έδιδε από τα χρήματα του πέντε δηνάρια στους πτωχούς. Μετά από αρκετό διάστημα η πράξη αυτή μαθεύτηκε και έφθασε μέχρι τον Πατριάρχη που το άκουσε με ευχαρίστηση. Όταν κάποια μέρα που τον συνάντησε γεμάτος χαρά τον ρώτησε τι μεσολάβησε και έγινες τόσο ελεήμων; Εκείνος με τη σειρά του απαντά ότι τα χρήματα που έδιδε για ελεημοσύνη αντί να ελαττώνονται αυτά αυξάνονται. Τότε ο Άγιος του απαντά: « Πράγματι τέκνο μου η ελεημοσύνη είναι σαν το νερό του πηγαδιού που όσο το αντλείς και το πίνει ο κόσμος εκείνο αυξάνει. Αν όμως δεν το τραβήξεις απλά θα μείνει όσο είναι».

Όμως οι κάτοικοι της Αλεξάνδρειας αλλά και της ευρύτερης περιοχής τους έμελλε να δοκιμαστούν με τον πιο φρικτό και ασυνήθιστο τρόπο. Οι επεκτατικές διαθέσεις των Περσών, δεν άργησαν να κάνουν την εμφάνισή τους και στην περιοχή της Αλεξάνδρειας που την κατέκτησαν την υποδούλωσαν και την λεηλάτησαν. Τους κατοίκους της πόλης τους έπιαναν αιχμάλωτους τους κακομεταχειρίζονταν και η ζωή τους κινδύνευε άμεσα όπως άμεσα κινδύνευε και η ζωή του Πατριαρχείου. Ο Άγιος Πατριάρχης μπροστά σε μια τέτοια θλιβερή κατάσταση παίρνει την μεγάλη απόφαση, να εγκαταλείψει την Αλεξάνδρεια και να επιστρέψει πίσω στην γενέτειρά του Κύπρο. Δίδει λοιπόν εντολή να ετοιμαστούν προκειμένου να αποχωρήσουν. Την ώρα της αποχώρησης βρέθηκε εκεί κοντά κάποιος Μοναχός που η πρόθεσή του ήταν να επισκεφθεί τον Πατριάρχη. Βλέπει μια αόρατη γυναικεία μορφή να πλησιάζει τον Πατριάρχη και να τοποθετεί στο κεφάλι του ένα στεφάνι. Κατάλαβε ότι ήταν η ελεημοσύνη που σ’ όλη του τη ζωή πιστά υπηρέτησε ο σεπτός Πατριάρχης. Μάλιστα σκέφτηκε ότι θα αποτελέσει αναπόσπαστο μέλος της συνοδείας του για να τον οδηγήσει στην αιώνια Βασιλεία των Ουρανών.

Μετά από περιπετειώδες ταξίδι πολλών ημερών, έφθασε στην γενέτειρά του την Κύπρο. Αμέσως δίδει εντολή να ετοιμάσουν την Διαθήκη του και να του την διαβάσουν. Δεν πρόλαβαν όμως να τελειώσουν την ανάγνωση και ο Άγιος Ιωάννης ο Ελεήμων αφήνει την παρούσα ζωή και πορεύεται στην Ουράνια Βασιλεία παρέα με τους Αγίους της Εκκλησίας μας.

Ο Άγιος Ιωάννης ο Ελεήμων εκοιμήθη ειρηνικά στις 12 Νοεμβρίου του έτους 619 μ.Χ. σε ηλικία εξήντα τεσσάρων χρόνων, μέρα κατά την οποία τιμάται από την Εκκλησία μας.